

Archiwum Akt Nowych, zespół: Konsulat RP w Kwidzynie, jedn. Niemcy. Prusy Wschodnie i Pomorze Szczecińskie - sytuacja wewnętrzna (raporty polityczne konsulatów polskich w Kwidzynie, Królewcu, Olsztynie i w Szczecinie), sygn. 478/2, k. 89 - 92.

INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

14 listopada 1938 roku

Konsulat
Rzeczypospolitej Polskiej
w Kwidzynie.

3/tjn/1/10.
prześladowania żydów.

Do
Ambasady R.P.

T a j n e .

w B e r l i n i e .

Otrzymują: M.S.Z. - P.I.
" P.II.
" P.VI.

W dniu 10 listopada o godz. 4 rano we wszystkich miejscowościach Prus Zachodnich, spłonęły bóżnice, jak prasa donosi "z przyczyn jeszcze niewyjaśnionych". W Kwidzynie alarmowe syreny obudziły mieszkańców, a przybyła straż pożarna nie gasiła pożaru, lecz starała się o nierozszerzenie się ognia. W Sztumie, wieczorem, dnia 9 b.m. odbywał się obchód SS i innych oddziałów partyjnych z udziałem publiczności. Późnym wieczorem rozległ się na sali rozkaz opuszczenia sali przez osoby cywilne, wzywając wszystkie organizacyjne jednostki do pogetowia. Rzekomo członkowie SS zwrócili się następnie do burmistrza o wydanie 100 lit. benzyny, bez podania, na jaki cel to jest przeznaczone.

Równocześnie z pożarem powybijano szyby, częściowo nawet demolując urządzenia w nielicznych, pozostałych jeszcze sklepach żydowskich, które przez cały dzień później pilnowały posterunki SS - żydów zaś zaaresztowano.

Przez konsekwentnie stosowaną politykę utrudniania egzystencji żydom, ilość ich w ostatnich czasach bardzo się obniżyła, wynosząc w poszczególnych miastach i miasteczkach po kilka osób zaledwie. Łącznie na terenie Prus Zachodnich nie będzie ich już więcej, jak 40 - 60 osób.

Powyższe fakty dowodzą świetnej organizacji SS, jak również tego, że w podobnych sprawach decyzje zapadają w

./.

centrali państwa i są dosłownie wypełniane bez żadnych zmian miejscowych, wahań, czy krytyki z precyzją rzeczywistością podziwienia godną.

Konsul R.P.

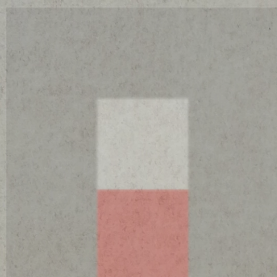
Edward Czyżewski

/Edward Czyżewski/

INSTYTUT PÓLNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

Akcja palenia bóżnic na terenie tutejszym objęła Kwidzyn, Elbląg, Malbork, Sztum, Iławę i Prabuty. Dzienniki łącząc komunikaty w tym przedmiocie, z "odruchowemi" demonstracjami społeczeństwa niemieckiego na mord paryski, w postaci tłuczenia szyb w sklepach żydowskich, lakonicznie stwierdza, że przyczyny powstania pożarów nie są znane.

Wiadomo jednak, że np. w Kwidzynie godzinę przed powstaniem pożaru, zaalarmowana została konspiracyjnie S.S, w Sztumie i w Malborku zaalarmowano na wszelki wypadek także straż pożarną wcześniej, aby przedewszystkim bronić od pożaru przyległości, ~~zostąpiła~~ Straż pożarna we wszystkich tych miastach miała okazję do ćwiczeń.

Odruchy w społeczeństwie na te niekulturalne w najwyższym stopniu akty są różne. Bezsporny entuzjizm wśród młodzieży, ślepe "credo" będące specjalnym wyrazem nienawiści rasowej formacji S.S., oraz bardzo krytyczna, acz cicha krytyka i potępienie ze strony zrównoważonego starszego społeczeństwa, niezaangażowanego życiowo czy zawodowo w robocie partyjnej.

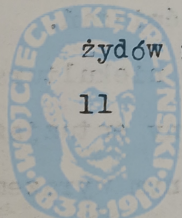
W Kwidzynie wszyscy żydzi, których pozostało tylko kilku, zostali aresztowani. Podobnie w innych miastach. W Olsztynie podobno aresztowano żydów pod zarzutem podpalenia bóżnicy jako aktu sabotażu.

Wybitych okien wystawowych nie rabowano. "Vierjahres plan stał widocznie w drodze całkowitego wybijania okien, ponieważ z dwóch okien wystawowych, wytłuczono zawsze jedno tylko.

"Odruchowe" akty społeczeństwa odbyły się szybko sprawnie tak, że inicjatorzy i organizatorzy ze swego dzieła mogą być zadowoleni.

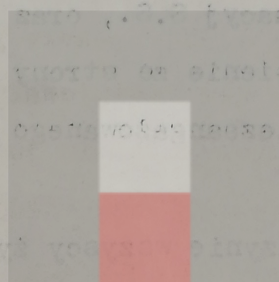
Wobec oświadczenia min. Goebelsa w "Völkischer Beobachter" oraz wywiadu udzielonego przez niego przedstawicielom zagranicznej prasy, jakoby omawiane wyżej akty przeciwydowskie były jedynie i wyłącznie reakcją niemieckiego społeczeństwa na strzały Grynszpana w Paryżu i że akty te nie były organizowane, wystarczy przytoczyć oświadczenie ~~zkiego~~ S.S.-mana z Kwidzyna /Schleitz/ który przyznał że całość została zorganizowana. Zresztą tego nie potrzebuje dopiero powiedzień S-S,man - to było widoczne.

Poza tym wyszedł rozkaz aresztowania wszystkich żydów męskiej płci do lat 70. W kwidzynie aresztowano ich

11 INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
WOLSZTYNIE